

Reflektion av Susanne Wigorts Yngvesson

Demokratin och de ideologiska konflikterna

En demokrati där det inte pågår några konflikter är en tom demokrati. Demokrati innebär inte att vara överens men att hitta former för att leva tillsammans på grund av att vi inte är överens.

Som medborgare har vi vissa friheter och rättigheter som är mer generösa än dem vi behöver underkasta oss som anställda, förtroendevalda eller företrädare för en arbetsplats eller organisation. Det betyder att jag får vara mig själv med mina övertygelser och trosföreställningar på en arbetsplats, men att jag också som individ till viss del måste begränsa mina handlingar eller uttryckta åsikter.

Som anställd eller företrädare kan jag behöva argumentera för ett majoritetsbeslut även om det går emot mina egna personliga principer. Jag förväntas vara lojal, annars är det läge att byta jobb eller organisation. Men jag förväntas också att vara konstruktivt kritisk genom att arbeta för det jag och organisationen står för. Detta är en gråzon. För var går gränsen mellan mina privata åsikter och organisationens? När är det rimligt att jag som individ protesterar mot organisationens agerande? Vad ingår i mitt mandat som anställd eller förtroendevald? Det är ju inte samma sak som det ansvar jag förväntas ta som en medborgare bland andra.

Demokrati bygger på gemensamt ansvarstagande, men vilka värderingar det ansvarstagandet ska utgå ifrån är inte tydligt. Bearbetningen av värden och värderingar är en del av den organiska strukturen i samhällskroppen som är en ständigt pågående process som aldrig blir klar. Om rättssamhället utgör skelettet så är värderingarna organen.

I denna sekulariserade och individualiserade del av världen har vi dock en ovana vid att tala om värderingar, vilket skapar ett djupgående tvivel och överdriven

misstänksamhet mot komplexitet. Det märks exempelvis i paradoxen att organisationer ska kommunicera tydliga budskap och samtidigt rymma pluralism. Eller den förrädiska jakten på värdegrunden som formuleras i singular och med en retorik som om man verkligen trodde att det går att formulera *en* värdegrund. Eller den märkliga debatten nyligen om svenska värderingar, som om det fanns en nationalitetsstämpel på värderingar med rötter långt bak i antiken och sedan genom den judisk-kristna kulturen i Europa.

Det är en god sak att vi tycker olika. Vad som bör eftersträvas är inte en åsiktsgemenskap utan demokratisk samlevnadsgemenskap. Där har var och en ett ansvar för hur vi talar med varandra, hur vi lyssnar och tolkar och vilket utrymme vi ger varandra i det gemensamma rum vi kallar demokrati. Demokrati är att både vara och att handla i alla de rum som rymms av ideologier, religioner, vetenskaper och värderingar.

I Den allmänna deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna uttrycks följande beskrivning och uppmaning i Artikel 1: "Vi människor har utrustats med förnuft och samvete och bör handla i en anda av gemenskap", det vill säga att grunden för deklARATIONEN om de universella rättigheterna säger något om både *vad* vi är som människor och *hur* vi bör förhålla oss till varandra. Utifrån dessa abstrakta principer kan vi sedan diskutera hur de ska tillämpas i de konkreta relationerna och situationerna.